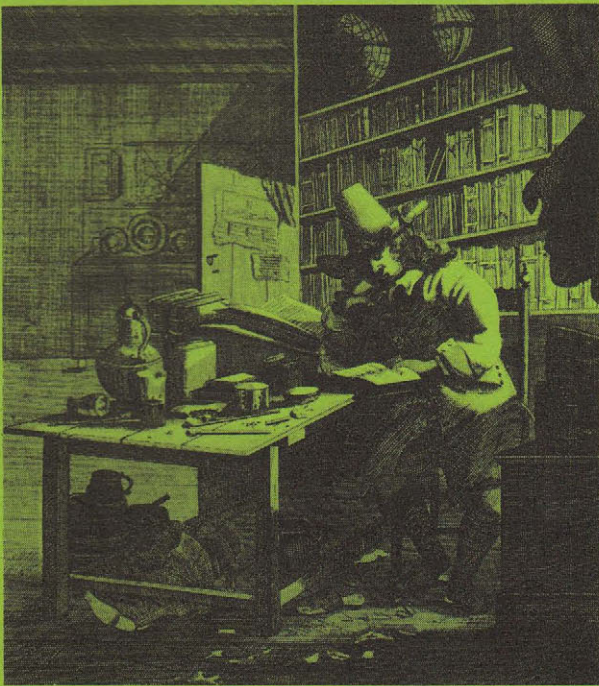

BATAVIA ACADEMICA

BULLETIN
VAN DE NEDERLANDSE WERKGROEP
UNIVERSITEITSGESCHIEDENIS

IX (1991) 2

APA - HOLLAND UNIVERSITY PRESS
AMSTERDAM & MAARSSEN

HILDE DE RIDDER-SYMOENS & JACQUES PAQUET

BIBLIOGRAFISCH OVERZICHT
UNIVERSITEITSGESCHIEDENIS DER NEDERLANDEN
1990-1991

Om de inventarisatie van het lopend onderzoek up to date te houden doen we een beroep op uw medewerking. Alle bibliografische referenties zijn welkom bij H. de Ridder-Symoens op volgende adressen: Blandijnberg 2, B-9000 Gent of VU, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam of bij C. M. Ridderikhoff, Prinses Marijkestraat 79, 1111 EJ Diemen.

ALGEMEEN

1. D. van den Auweele, 'De universiteiten en de Europese cultuur: een historische beschouwing', *Onze Alma Mater* 45.1 (1991) 70-85.
2. G. Th. A. Calkoen, 'Oude en nieuwe sporen in de wetenschap', *Arts en Auto* 56.1 (1990) 10-12.
O.a. over inaugurele oraties van medisch-historici prof. dr M. J. van Lieburg (Rotterdam) en prof.dr. H. Beukers (Leiden).
3. G. Th. A. Calkoen, 'Louis Pasteur, de eerste melkfabrikant ...', *Arts en Auto* 56.16 (1990) 1136-1140.
O.a. over Herman Boerhaave en Petrus Camper.
4. L. J. Engels, *Petrarca's Dichters en de Jonge Universiteit*, Rectorale Rede R.U. Groningen 2 sept. 1991 (Groningen 1991).
Over de middeleeuwse univ.
5. W. Frijhoff, 'Conclusions: Vers une autre histoire des collèges universitaires', *I collegi universitari in Europa tra il xiv e il xviii secolo*. Atti del Convegno di Studi della Commissione Internazionale per la Storia delle Università, Siena - Bologna, 16-19 maggio 1988, a cura di Domenico Maffei e Hilde De Ridder-Symoens (Milaan 1990) 185-196.
6. H. de Ridder-Symoens, 'Hoe middeleeuws is onze universiteit?', *De Middeleeuwen in de twintigste eeuw. Middeleeuwse sporen in de hedendaagse cultuur* (Hilversum 1990) 85-98.
7. H. de Ridder-Symoens, 'Reizende studenten in de late Middeleeuwen', *Fibula. Tijdschrift voor Jeugd en Geschiedenis* 31.2 (1990) 4-11.

ALGEMEEN NEDERLANDEN

8. M. A. Becker-Moelands, 'Die Passepartout-Titelbilder der juristischen Dissertationen im 18. Jahrhundert in den Niederlanden', *Forschungen zur Rechtsarchäologie und Rechtlichen Volkskunde*, hg. von L. Carlen, Band 11 (Zürich 1989) 75-103.
9. A. J. van den Berg, *De Nederlandse Christen-Studenten Vereniging 1896-1985* ('s-Gravenhage 1991).
10. E. Bragard-Desoroux, 'Le financement du système universitaire belge', *Courrier hebdomadaire du CRISP* n° 1261-1262 (Brussel 1989).
11. C. L. Heesakkers, 'Het Nederlandse Album Amicorum in de periode 1556-1700', *Batavia Academica* 8.2 (1990) 37-47.
12. C. J. H. Jansen, 'Het achttiende-eeuwse onderwijs in de statistiek aan de juridische faculteiten van de Republiek der Verenigde Nederlanden', *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis* 58.1-2 (1990) 111-128.
13. C. J. H. Jansen, 'De verhouding tussen wetenschap en praktijk in de juridische opleiding van de 18e en 19e eeuw', *Nederlands Juristenblad* 66, afl.13 (1991) 564-570.
Geeft vb. van historische elementen in het Nederlands academisch ritueel.
15. M. Magits, 'De invoering van de praktische oefeningen in het rechts-onderwijs: meer dan een academische discussie?', "*Houd voet bij stuk*". *Xenia iuris historiae G. van Dievoet oblata*, ed. F. Stevens & D. van den Auweele (Leuven 1990) 67-74.
16. B. J. M. van Raaij, 'Het Brabants Studentengilde van Onze Lieve Vrouw. Een regionale katholieke studentenbeweging tussen anti-modernisme en modernisme, 1926-1970', *Noordbrabants Historisch Jaarboek* 6 (1989) 155-196.
17. J. Roelevink, 'Het Babel van de geleerden. Latijn in het Nederlandse universitaire onderwijs van de achttiende en de negentiende eeuw', *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden* (1989-1990) 33-43.
18. H. Schippers, *Van tusschenlieden tot ingenieurs. De geschiedenis van het Hoger Technisch Onderwijs in Nederland* (Stichting Historie der Techniek 1; Hilversum 1989).
19. P. Stabel, 'Socio-Cultural Criteria in the Research on Urban Hierarchies: The Small Towns of Flanders in the 14th to the 16th Centuries', *Dynamiek en stagnatie in het stedelijk netwerk van de Nederlanden, 14de-18de eeuw*, ed. H. van der Wee (Workshops on Quantitative Economic History, Research Paper: 90.01; Leuven 1990) 40-51.

Onderzoekt de intellectuele-universitaire achtergrond van de stadsbevolking.

20. *Studi Belgi e Olandesi per il IX centenario dell'Alma Mater Bolognese*, red. Ch. van Leeuwen (Bologna 1991).
21. R. Verstegen, 'L'enseignement du droit en Belgique. Evolution de la législation aux XIXe et XXe siècle', "*Houd voet bij stuk*" (nr 15) 149-192.
22. M. Wings, 'Jeugdige lichtzinnigheid en losbandigheid. Seksueel gedrag en seksuele beleving van studenten ten tijde van de Nederlandse Republiek', *Grensgeschillen in de seks. Bijdragen tot een culturele geschiedenis van de seksualiteit*, o.red.v. G. Hekma, D. Kraakman, W. Melching (Amsterdam/Atlanta 1990) 7-28.

AMSTERDAM

23. G. Th. A. Calkoen, "Toppers van toen": van A(riëns Kappers) tot Z(eeman)', *Arts en Auto* 56.1 (1990) 56-57.
N.a.v. gelijknamige expositie in Universiteitsmuseum De Agnietenkapel van de Universiteit van Amsterdam.
24. G. Th. A. Calkoen, 'Universitair exhibitionisme', *Arts en Auto* 56.12 (1990) 858-859.
O.a. over expositie 'Lente-opstelling' in Universiteitsmuseum De Agnietenkapel van de Universiteit van Amsterdam.
25. G. Th. A. Calkoen, 'Historia medicinae in Nederland. Geschiedenis van de geneeskunde aan de Amsterdamse academie. IIIA. Universiteit en faculteit (1877-1945)', *Arts en Auto* 56.21 (1990) 1561-1576.
26. A.Th. van Deursen, 'De Vrije Universiteit en de geschiedeniswetenschappen', *De eeuw in ons hart. Negentwintig opstellen over geschiedenis, geschied-schrijving en geschiedbeleving* (Franeker 1991) 17-57.
Herdruk uit: *Wetenschap en rekenschap 1880-1980. Een eeuw wetenschapsbeoefening en wetenschaps-beschouwing aan de Vrije Universiteit. Gedenkboek bij het honderdjarig bestaan van de Vrije Universiteit te Amsterdam*, red. M. van Os en W. J. Wieringa (Kampen 1980) 360-400.
27. C. J. H. Jansen & R. J. Q. Klomp, 'Over de knie van de student. Juridisch onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam tussen 1876 en 1915', *Nederlands Juristenblad* 66, afl. 23 (1991) 934-942.

ANTWERPEN

28. P. Lenders, *Ontstaan en groei van de Universiteit van Antwerpen* (Leuven 1991).
Geschiedenis vanaf de jaren vijftig.

BRUSSEL, BRUXELLES

29. A. Despy-Meyer, A. Dierkens & F. Scheelings (eds.), 25.11.1941. *De Université Libre de Bruxelles sluit haar deuren* (Brussel 1991).
Ook in het Frans verschenen. Verschenen naar aanleiding van een tento onder dezelfde titel.

BREDA

30. C. Gysel, zie nr 49: Kuiper was hoogleraar te Breda 1646-1650.

DEVENTER

31. M. J. Mulder, 'Hebraïci van eertijds. De illustere school van Deventer', *Alef Beet*, 1.1 (1991) 23-26.
Een overzicht van de hoogleraren die te D. van 1630 tot 1878 in 't Oostersch hebben gedoceerd.
32. F. Postma, 'Hebraïci van eertijds. De zeldzame Grammatica van Henricus Diestius (1665)', *Alef Beet*, 1.2 (1991) 19-25.
Geannoteerde beschrijving van de *Grammatica hebraea* van de D. hoogleraar H. Diestius (1595-1673).

EINDHOVEN

33. *Gedenboek Technische Universiteit Eindhoven 1956-1991*, red. M. Bakker & G. van Hooff (Eindhoven 1991).
Bevat een 30tal bijdragen over de eerste 35 jaar van de T.U.

FRANEKER

34. J. J. M. van Gent, "Minder nut dan bij ons". Collectie-vorming in de universiteitsbibliotheken te Franeker en Groningen omstreeks 1815', *Bibliotheek. Wetenschap en Cultuur. Opstellen aan W. R. H. Koops bij zijn afscheid als bibliothecaris der Rijksuniversiteit te Groningen*, o.red.v. L. J. Engels e.a. (Groningen 1990) 408-416.
35. S. Sybrandy, 'Learlingen fan Johannes Schrader, heechlearaar yn it Latyn te Frjentsjer', *De Vrije Fries* 71 (1991) 84-97.
J. S. 1721-1783, hoogleraar te Franeker.
36. J. W. Wesselius, zie nr 105.

GENT

37. J. van de Castele, 'Les intellectuels de Lootenhulle', *Wetenschappelijke Tijdingen* 50.2 (1991) 117-126.
I.v.m. een uitspraak van de Gentse prof. H. Leboucq (1848-1934).
38. *Jong, en Vlaams, en vrij. De Gentse Rijksuniversiteit in de spiegel van de literatuur*, samengesteld en ingeleid door A. M. Musschoot (Spiegel Historiael 31; Gent 1991).
Uittreksels uit de lit. van de 19de en 20ste eeuw.

39. L. Verstappen, *Geschiedenis studeren in Gent en Groningen (1958-1982)* (Uit het verleden van de RUG 30; Gent 1991).
40. R. Vervliet, *August Vermeylen. Leven en Werk* (Gent 1990).
A. V. 1872-1945, rector Univ. Gent.
41. *De universiteit bouwt 1918-1940*, red. N. Poulain & L. Zabeau-Van der Verren (Tentocatalogus; Gent 1991).

GRONINGEN

42. K. van Berkel, 'Dirk Huizinga als redacteur van *Isis* (1872-1875). Een Groninger bijdrage aan de popularisering van de natuurwetenschap in negentiende-eeuws Nederland', *Nederland en het Noorden. Opstellen aangeboden aan prof.dr. M. G. Buist*, o.red.v. K. van Berkel, H. Boels en W. R. H. Koops (Assen/Maastricht 1991) 184-208.
D. H. (1840-1903), hoogleraar in de fysiologie te G.
43. M. G. Buist, 'Terugblik. MO-opleidingen en de vernieuwing van de Groninger letterenfakulteit na de Tweede Wereld-oorlog', *Nederland en het Noorden* (nr 42) 224-243.
44. G. Th. A. Calkoen, 'Groninger lustrum luisterrijk gevierd', *Arts en Auto* 56.4 (1990) 276-279.
N.a.v. 375-jarig bestaan Rijksuniversiteit Groningen (1989).
45. G. Th. A. Calkoen, 'Universitair exhibitionisme', *Arts en Auto* 56.12 (1990) 858-859.
O.a. n.a.v. 375-jarig bestaan de UB Groningen.
46. J. J. M. van Gent, zie nr 34.
47. E. Krul, 'Archiefwetenschap of cultuurgeschiedenis? P. J. Blok en de Groninger leerstoel voor geschiedenis in 1905', *Nederland en het Noorden* (nr 42) 209-223.
48. H. de Vries, 'De Universiteitsarchieven in Nederland vanaf de 19de eeuw, in het bijzonder te Groningen', *Nederlands Archievenblad* 94.1 (1990) 30-43.
49. L. Verstappen, zie nr 39.

LEIDEN

50. M. Ashmann, *Collegia en colleges. Juridisch onderwijs aan de Leidse Universiteit 1575-1630 in het bijzonder het disputeren* (Diss. Leiden; Groningen 1990).
Zie ook nr 56.
51. A. M. M. Canoy-Olthoff & P. L. Nève, *Holländische Eleganz gegenüber deutschen USUS MODERNUS PANDECTARUM? Ein Vergleich des privatrechtlichen Unterrichts in Leiden und an einigen deutschen Universitäten anhand einiger holländischer und deutscher juristischer Dissertationen über locatio-conductio (1650-1750)* (Nijmegen 1990).

52. C. Gysel, 'Albert Kyper (1614-1655), filosoof en professor medicinae', *Acta Belgica Historiae Medicinae* 4.2 (1991) 64-71.
53. H. L. Houtzager, 'Boerhaave's correspondentie met Italiaanse botanici', *Acta Belgica Historiae Medicinae* 4.2 (1991) 120-124.
54. R. C. J. van Maanen & O. Otterspeer, 'Onderwijs en wetenschap', *Leiden in gaslicht. Een staat in verandering 1800-1900*, o.red.v. I. W. L. Moerman & R. C. J. van Maanen (Leidse Historische Reeks 3; Utrecht 1989) 53-65.
55. M. Ultee, 'The Politics of Professorial Appointment at Leiden, 1709', *History of Universities* 9 (1990) 167-194.
56. Th. Veen, 'Studiosus sine studio sus est: visitatie van een juridische faculteit', *Nederlands Juristenblad* 66, afl.13 (1991) 572-580.
Bespreking van de dissertatie van M. Ashmann (nr 50).
57. G. J. Vis, 'Leiden ontzet, Leuven in last. Nederlandse letterkunde aan de universiteit, 1880-1850', *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* 43 (1989) 65-78.

LEUVEN / LOUVAIN-LA-NEUVE

58. R. Aubert, 'Désiré Mercier et les débuts de l'Institut Supérieur de Philosophie', *Centenaire* (nr 61) 147-167.
59. D. van den Auweele & M. Oosterbosch, 'Consilia Juridica Lovanien-sia. A propos de trois recueils d'avis juridiques du XVe siècle', "*Houd voet bij stuk*" (nr 15) 105-148.
60. A. Berten, 'Philosophie et société', *Centenaire* (nr 61) 272-291.
61. *Centenaire de la fondation de l'Institut Supérieur de Philosophie (de l'Université de Louvain)*, *Revue Philosophique de Louvain* 88 (1990) 145-310.
62. Ch. Colen & M. de Clerck, 'Het archeologisch onderzoek van het college de Bay te Leuven', *Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en omgeving* 30 (1990) 40-111.
63. P. Delsaerdt, 'Les règlements sur la production et la vente des livres, promulgué par l'ancienne université de Louvain. Édition critique', *Lias* 27 (1990) 64-89.
64. M. Derez, 'Enkele geschiedkundige en architecturale aantekeningen over de Leuvense cisterciënzercolleges van Aulne en Villers', *Bernardus en de Cisterciënzerfamilie in België*, o.red.v. M. Sabbe, M. Lamberigts en F. Gistelinc (Leuven 1990) 335-346.
65. M. Derez, *Leuven* (Tielt/Leuven 1991).
Tekst en foto's (door H. Maertens) over de stad Leuven, met uitvoerige beschrijving van de universitaire gebouwen.
66. U. Dhondt, 'Het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte. Honderd Jaar. Een korte geschiedenis', *Onze Alma Mater* 14 (1990) 156-162.

67. G. van Dievoet, D. van den Auweele & M. Oosterbosch, 'Henricus de Piro en de Leuvense Universiteit (1428-1431)', *Ex Officina. Bulletin van de vrienden van de Leuvense Universiteitsbibliotheek* 6 (1989) 139-168.
68. J. P. Donnelly, 'Padua, Louvain and Paris. Three cases of University-Jesuit confrontation (1591-1596)', *Louvain Studies* 15 (1990) 47-63.
69. J. Hunin, 'Leuven Vlaams 1912-1922', *Wetenschappelijke Tijdingen* 50.3 (1991) 129-157.
70. J. Ladrière, 'Cent ans de philosophie à l'Institut Supérieur de Philosophie', *Centenaire* (nr 61) 168-213.
71. M. Lamberigts, 'De cisterciënzers en Leuven', *Bernardus en de Cisterciënzerfamilie* (nr 64) 295-331.
72. J. Mc Evoy, 'Philosophie ancienne et médiévale', *Centenaire* (nr 61) 220-239.
73. E. de Maesschalck, 'Foundation and Evolution of Louvain Colleges in the Late Middle Ages', *I collegi universitari* (nr 5) 155-162.
74. E. de Maesschalck, 'The Relationship between the University and the City of Louvain in the Fifteenth Century', *History of Universities* 9 (1990) 45-72.
75. *Leuven University 1425-1985* (Leuven U.P. 1990).
Engelse vertaling van de Ned. versie uit 1988.
76. W. Mellaerts, 'Taalgebruik in overheidsdienst en onderwijs te Leuven, 1829-1842', *Wetenschappelijke Tijdingen* 49.2 (1990) 84-102.
77. J. Paquet, 'Henri de Zomerer', *Dictionnaire d'Histoire et de Géographie Ecclésiastiques* 23 (1990) 1258-1259.
Prof. te L. 1442-1472.
78. J. Roegiers, 'Un janséniste devant la Révolution: les avatars de Josse Leplat de 1787 à 1803', "*Houd voet bij stuk*" (nr 15) 75-103.
J. L. (1732-1810) was prof. in de rechten te L.
79. J. Roegiers, 'P. S. van Eupen (1744-1804): van ultramontaan tot revolutionair', *Het einde van het ancien régime in België. Colloquium van zaterdag 3 december 1988 te Brussel*, o.red.v. P. Lenders (Standen en Landen XCIII; Kortrijk-Heule 1991) 263-328.
Handelt ook over de univ. van Leuven.
80. E. Rummel, 'Erasmus and the Louvain Theologians. A Strategy of Defense', *Nederlands Archief voor Kerkgeschiedenis* 70.1 (1990) 2-12.
81. P. Servais, 'La clinique à l'université de Louvain au XIXe siècle', *La formation du médecin: des Lumières au laboratoire. Actes du Colloque tenu à Louvain-la-Neuve le 9 déc. 1988*, éd. par C. Bruneel et P. Servais (Louvain-la-Neuve 1989) 77-97.
82. C. E. M. Struyker-Boudier, *De filosofie van Leuven*, Wijsgerig leven in Nederland en België 1880-1980, 5-6 (Leuven/Baarn 1989).

83. J. Taminiaux, 'Le mouvement phénoménologique', *Centenaire* (nr 61) 243-254.
84. B. Van Tiggelen, 'Le regard d'un professeur viennois sur la Faculté des Arts de Louvain: le rapport de Joseph Ernst Mayer (ou Meyer, 1751?-après 1818?)', *Lias* 17.2 (1990) 241-293.
85. Cl. Troisfontaines, 'Philosophie et religion', *Centenaire* (nr 61) 256-270.
86. G. J. Vis, zie nr 57.
87. M. Walckiers, 'La médecine arabe aux Pays-Bas méridionaux du XVe au XVIIe siècle', *Acta Belgica Historiae Medicinæ* 3.4 (1990) 147-152.
Bespreekt eveneens de situatie te L.

LUIK - LIÈGE

88. E. Lavis, 'Un Cinacien fondateur de la faculté de médecine de l'Université de Liège: Nicolas-Gabriel-Antoine Ansiaux (1780-1834)', *Cercle culturel cinacien* 81 (1989) 24-25.

NIJMEGEN

89. A. N. Ruuls, 'Disputaties binnen het juridisch onderwijs aan de Kwartierlijke Academie te Nijmegen verdedigd onder leiding van Petrus de Greve (periode 1663-1676)', *Lopend Rechtshistorisch Onderzoek. Handelingen van het tiende Belgisch-Nederlands Rechts-historisch Colloquium*, red. D. Lambrecht (*Iuris Scripta Historica* III; Brussel 1990) 91-114.

TILBURG

90. A. H. M. van Schaik, *Dr. Hendrik Moller 1869-1940. Een ongemakkelijk initiator van onderwijs en cultuur in Noord Brabant* (Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van Nederland LXXV; Tilburg 1988).

UTRECHT

91. P. van Hees, 'Een "Groot-Nederlands" schilderij afkomstig uit de Utrechtse studentenwereld van de jaren dertig', *Wetenschappelijke Tijdingen* 50.4 (1991) 239-244.
92. R. Vermij, Promoveren te Utrecht aan het eind van de zeventiende eeuw, *Maandblad Oud-Utrecht* 64.4 (1991) 33-38.
93. F. Vogelzang, zie nr 107.

INTERNATIONAAL

94. J. K. Cameron, 'Some students from the Netherlands at the University of St. Andrews in the Late Sixteenth and Early Seventeenth Centuries', *Gericht Verleden. Kerkhistorische opstellen aangeboden aan*

- prof.dr. W. Nijenhuis*, red. Chr. G. F. de Jong & J. van Sluis (Leiden 1991) 49-72.
95. R. Feenstra, 'Donello e Grozio: L'influenza dei loro "sistemi" sull'evoluzione del diritto privato in Europa', *Atti Accademia Peloritana dei Pericolanti. Classe di Scienze Giurid. Econom. e Politiche* vol. 58, anno acad. 260 (1989) 15-30.
96. R. Feenstra, 'Der juristische Unterricht in Steinfurt im 17. Jahrhundert und die an niederländische Universitäten berufenen Steinfurter Professoren der Rechte. Mit einem besonderer Beitrag über A. A. Pagenstecher', *400 Jahre Hohe Schule Steinfurt. Symposium 18. und 19.09.1988 Schloß Burgsteinfurt*, red. H. Holzhauer & R. Toellner (Steinfurt 1991) 36-73.
97. R. Feenstra, 'Bibliographie der Veröffentlichungen von Alexander Arnold und Johann Friedrich Wilhelm Pagenstecher', *400 Jahre Hohe Schule Steinfurt* (nr 96) 74-113.
98. W. Frijhoff, 'L'École de Chirurgie de Paris et les Pays-Bas: analyse d'un recrutement, 1752-1791', *Lias* 17.2 (1990) 185-239.
99. W. Frijhoff, 'Die Bedeutung der Hohen Schule zu Steinfurt im Universitätsraum der östlichen Niederlande im 16. und 17. Jahrhundert', *400 Jahre Hohe Schule Steinfurt* (nr 96) 18-35.
100. W. Frijhoff & R. van Drie, 'Het wapenboek van de Nederlandse studentenvereniging te Angers, 1614-1617', *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie en het Iconografisch Bureau* 44 (1990) 115-148.
101. J. IJsewijn, 'Humanisten uit de Nederlanden in Portugal', *Vlaanderen en Portugal*, ed. J. Everaert & E. Stols (Antwerpen, Mercatorfonds, 1991).
102. M. J. van Lieburg, 'Die Medizin des 16. und beginnenden 17. Jahrhunderts in den Nederlanden und ihre Verbindung zu den reformierten Hochschulen Nordwest-Deutschlands', *400 Jahre Hohe Schule Steinfurt* (nr 96) 135-145.
103. P. Nève, 'Disputations of Scots Students Attending Universities in the Northern Netherlands', *Legal History in the Making. Proceedings of the Ninth British Legal History Conference, Glasgow 1989*, ed. by W. M. Gordon & T. D. Fergus (London 1991) 95-108.
104. M. A. Rodrigues, 'Portugese humanisten in de Zuidelijke Nederlanden', *Vlaanderen en Portugal* (nr 101) 249-261.
105. Van 't Spijker, 'Conradus Vorstius als Vertreter reformierter Theologie zu Steinfurt und in den Nederlanden', *400 Jahre Hohe Schule Steinfurt* (nr 96) 176-190.
106. A. Uyttebrouck, 'Scolari dell'Università di Bologna e Paesi Bassi del sud (XII-XV sec.)', *Studi Belgi e Olandese* (nr 20) 141-171.

107. F. Vogelzang, 'Een reiziger in Utrecht. Thomas Pennant op de Grand Tour 1765', *Maandblad Oud-Utrecht* 64 (1991) 73-75.
108. J. W. Wesselius, 'Johannes Drusius the younger's last journey to England and his Hebrew letter-book', *Lias* 16 (1989) 159-176.
J. D. was prof. te Franeker 1585-1615.
109. S. Zijlstra, 'Studie en carrière van de Friezen 1200-1650: Problemen en perspectieven', *Batavia Academica* 9.1 (1991) 3-12.

A HISTORY OF THE UNIVERSITY IN EUROPE

THE CRE PROJECT

De "Standing Conference of Rectors, Presidents and Vice-Chancellors of the European Universities" (CRE) heeft in 1983 beslist om een "Joint University Research Project" op te starten dat tot doel heeft een synthese te geven van de geschiedenis van de Europese universiteiten in hun maatschappelijke context, en dit vanaf het ontstaan der universiteiten tot op heden. De algemene leiding van het project is in handen van Walter Rüegg (emeritus van de universiteit van Bern). De wetenschappelijke coördinatie berust bij een redactieraad bestaande uit Asa Briggs (Oxford), Aleksander Gieysztor (Warchau), Notker Hammerstein (Frankfurt/Main), Hilde de Ridder-Symoens (Gent/VU Amsterdam), Edward Shils (Chicago en Cambridge), Jacques Verger (Parijs). Voor de delen 1 en 2 zetelt ook Olaf Pedersen (Aarhus). Het secretariaat wordt waargenomen door Alison de Puymège van de CRE (Genève). De eindredactie van de delen I en II berust bij Hilde de Ridder-Symoens.

A History of the University in Europe zal vier banden van elk 500 blz. bestrijken (1200-1500, 1500-1800, 1800-1945, 1945 tot heden). Het eerste deel over de middeleeuwen is onlangs verschenen bij Cambridge University Press (1992), het tweede deel volgt snel; delen drie en vier zijn in voorbereiding. In 1995 zou het hele project moeten rond zijn.

Een Duitse vertaling verschijnt bij uitgeverij Beck in Munchen, een Portugese bij de Staatsdrukkerij in Lissabon, een Spaanse bij de Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea. Er wordt thans onderhandeld voor een Russische en Franse vertaling.

De geschiedenis van de universiteit in Europa wordt geen ideeën- noch een intellectuele geschiedenis, maar wel een appreciatie van de wijze waarop de instelling zich wat functie en structuren betreft heeft aangepast aan veranderende condities, ideeën en waarden binnen de maatschappij.

In het licht van de grote veranderingen op cultureel, intellectueel, maatschappelijk en economisch gebied waarmee alle universiteiten in Europa geconfronteerd werden groeide binnen de Conferentie van Europese Rectoren de behoefte aan een recent, synthetisch en helder geformuleerd overzicht van de geschiedenis van de instellingen die aan hun zorg waren toevertrouwd. Men verlangde geen geschiedenis van individuele universiteiten, noch een nationale universiteitsgeschiedenis, wel een inzicht in de evolutie op Europees niveau van belangrijke thema's

en facetten waar de huidige bestuurders mee geconfronteerd worden. Men was er van overtuigd dat enige historische reflectie op de universiteit in zijn sociale context zou kunnen helpen om de huidige situatie te begrijpen. De grote thema's die behandeld worden zijn: themes, patterns and structures, relations with authorities, management, teachers and students, teaching and learning. Hetzelfde schema wordt in de mate van het mogelijke in de vier delen gevolgd zodat de geschiedenis zowel chronologisch als thematisch kan gelezen worden. Om de cohesie binnen het geheel te verzekeren heeft de redactie "guidelines" opgesteld voor de auteurs. Het is deze raad die ook waakt over de leesbaarheid van de teksten (de boeken zijn geschreven voor de "educated layman") en over het Europese karakter. Overlappingsen binnen de hoofdstukken worden weggewerkt en leemtes opgevuld.

Omdat het niet meer mogelijk is om als enkeling dergelijk globaal overzicht te schrijven, werd voor elk deel gezocht naar een tien tot twaalf auteurs, uit zoveel mogelijk landen (Europa en Amerika) die vertrouwd zijn met de problematiek en die in hun publicaties blijf hebben gegeven van een Europese aanpak. De Lage Landen worden vertegenwoordigd door H. de Ridder-Symoens (delen I en II), W. Frijhoff en P. Vandermeersch (deel II), A. Luyendijk-Elshout en P. Bockstaele (deel III), L. Vos (deel IV). De auteurs worden ondersteund door een netwerk van "nationale correspondenten" die de auteurs op hun verzoek informatie verschaffen over het betrokken land. Daarnaast is per deel een bijeenkomst gepland van de auteurs met de nationale correspondenten zodat de auteurs een eerste versie van hun tekst met collega's uit andere landen kunnen bespreken.

Als voorpublicatie is reeds in 1984 verschenen: *Historical Compendium of European Universities-Répertoire historique des universités européennes*, ed. L. Jilek. Dit tweetalig (Engels-Frans) referentiewerk geeft een kort chronologisch overzicht van meer dan 600 Europese instellingen voor hoger wetenschappelijk onderwijs. In een bijlage zijn de overzeese stichtingen die dateren van vóór 1800 opgenomen.

THE HISTORY OF THE EUROPEAN UNIVERSITIES AFTER WORLD WAR II

INTERNATIONAL CONFERENCE GENT,

28-30 SEPTEMBER 1992

In 1992 herdenken de Universiteiten van Gent en Luik het feit dat ze 175 jaar geleden werd opgericht door Willem I, koning van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Beide universiteiten hebben talrijke festiviteiten voorzien tijdens het academiejaar 1992-1993.

De Universiteit van Gent wil deze gelegenheid aangrijpen om zich te bezinnen over de richting die de universiteit moet inslaan in een maatschappij die politiek, cultureel en sociaal-economisch aan het veranderen is. Daarom is het eerst nodig om een goed inzicht te krijgen in de weg die ze de laatste decennia bewandeld heeft. Daar de Gentse Universiteit onlosmakelijk deel uitmaakt van de Europese intellectuele gemeenschap is het nodig om deze Europese gemeenschap in het historisch verloop te betrekken.

Buitendien past dit thema in het hierboven beschreven 'Joint University Research Project' van de CRE. Bij de voorbereiding van de delen drie en vier bleek pas hoe weinig basisonderzoek er gedaan is voor de 19de en 20ste eeuw, d.w.z. hoe weinig wetenschappelijke literatuur er voor deze periode voorhanden is – de gelegenheidspublicaties buiten beschouwing gelaten. Het hier voorgestelde colloquium wil daar wat aan veranderen. Aan specialisten in de materie wordt gevraagd om oorspronkelijk onderzoek over de in het CRE project behandelde thema's naar voor te brengen. De resultaten van dit colloquium zullen zeer snel gepubliceerd worden zodat de auteurs van de te schrijven hoofdstukken van de vierde band van dit wetenschappelijk materiaal gebruik kunnen maken om hun synthese te schrijven.

Programma:

ACADEMISCH GEDEELTE

Rector L. de Meyer: Opening

K. de Clerck (Gent): Historiek van de Gentse Universiteit, 1817-1992

A. de Puymège (Genève): Inter-University Cooperation in Europe since the War: An Overview of the Major Actors

W. Rüegg (Veytaux): The Joint University Research Project of the CRE: A History of the European University

I. PATTERNS AND STRUCTURES

Rapporteur: G. Neave (London/Paris)

Sprekers:

- 1) G. Papadopoulos (Paris): Higher Education in OECD-Countries: an Overview of Recent Developments and Current Predicaments
- 2) J. Havranek (Praha): The Charles University between 1945 and 1990. Three Crucial Conflicts (1945-1950, 1968-1971, 1989-1990)
- 3) S. Barnes (Connecticut): The Relationship between the University of Manchester and British Industry during the Immediate Postwar Period
- 4) C. Stewart (Chichester): Patterns and Structures in Higher Education in Postwar Britain
- 5) J. van der Perre (Brussel): The History of the VLIR
- 6) H. Balthazar (Gent): The Relationship between the University of Ghent and the Province of East Flanders

II. STUDENTS

Rapporteur: T. Finkenstaedt (Augsburg)

Sprekers:

- 1) L. Vos (Leuven): From Nationalism to New Left. The Peculiar Path of the Flemish Student Movement in the Sixties
- 2) R. Lowe (Birmingham): The Recruitment of Students to English Universities in the Postwar Era (Birmingham)
- 3) R. De Potter (Gent): The Evolution and Evaluation of the Participation in University Education in Flanders since World War II (The University of Ghent)
- 4) L. Kolbe (Helsinki): Nationalism and Internationalism in Student Life in Finland after World War II.

III. STAFF

Rapporteur: J. Roberts (Oxford)

Sprekers:

- 1) M. Klinge (Helsinki): Teachers at the University of Helsinki
- 2) F. Mayeur (Paris): Le personnel enseignant dans les universités françaises: évolution numérique et catégories dans la deuxième moitié du XXe siècle
- 3) W. Weber (Augsburg): Multiplication and Diversification: University Staff and Faculty since 1945
- 4) M. Moss (Glasgow): The Staff of Scottish Universities in the Post-1945 Period; Curriculum: Teaching Strategies

- 5) H. de Wolf (Heerlen): The Dutch Open University. A Modern Kind of Academic Freedom

IV. LEARNING AND TEACHING

Rapporteur: A. Briggs (Oxford)

Sprekers:

- 1) N. Hammerstein (Frankfurt am Main): The Reform of the German Universities and the New Sciences
- 2) P. Svobodny (Praha): The Medical Faculties of Charles University and their Teaching Hospitals 1945-1990
- 3) A. Elena and J. Ordonez (Madrid): The Universidad Autonoma of Madrid, founded in 1968 as an experiment in higher education in contrast to the more traditional Spanish universities of the moment
- 4) S. Parkes (Dublin): Developments in Education at Trinity College, Dublin since 1967
- 5) P. den Boer (Amsterdam): Het geschiedenisonderricht aan de Nederlandse universiteiten.

Werkwijze:

Aan elk van de vier topics wordt een halve dag gewijd. Het thema wordt ingeleid en voorgesteld door een rapporteur; hij brengt al een eerste synthese van de papers van de sprekers. Deze laatsten moeten in een kwartier de resultaten van hun onderzoek voorstellen en de discussiepunten aanduiden. De sprekers beperken zich tot één universiteit of onderzoeken een regio; hun voordracht moet berusten op origineel en nieuw onderzoek. Het is de taak van de rapporteur om dit diepteonderzoek in een historische context te plaatsen. Nadat ieder spreker zijn eigen onderzoek naar voor heeft gebracht wordt nog één uur per thema voorzien voor discussie. De nadruk bij dit colloquium zal bijgevolg sterk liggen op het comparatieve en op de dialoog. Al de ingeschreven personen zullen tijdig de volledige teksten van de sprekers ontvangen.

Het congres richt zich niet alleen tot historici en pedagogen, maar ook tot het onderwyzend, wetenschappelijk en wetenschappelijk-administratief personeel van de universiteiten binnen en buiten Europa.

Voor nadere inlichtingen of vooraanmelding kan men terecht bij Inge Schelstraete, Congressecretariaat, Archief RUG, Sint-Pietersnieuwstraat 25, B-9000 Gent (tel. 31-91-64 3082) of bij de organisatoren Hilde de Ridder-Symoens & Jan Art, Blandijnberg 2, B-9000 Gent.

THE BIENNIAL CONFERENCES OF HISTORIANS OF THE UNIVERSITIES OF THE LOW COUNTRIES AND THE BRITISH ISLES

Van vrijdag 27 tot zondag 29 september 1991 had *The Third Biennial Conference of Historians of the Universities of the Low Countries and the British Isles* plaats te Oegstgeest en Leiden.

In 1986 hadden enkele leden van de "International Commission of the History of Universities" uit de Britse Eilanden en de Lage Landen de wens uitgesproken dat universiteitsgeschiedenis op een meer comparatistische wijze zou beoefend worden. Ter stimulering van dit idee werd beslist om tweejaarlijks een colloquium te wijden aan een aspect van de geschiedenis van het hoger onderwijs in een vergelijkend perspectief. Besloten werd dat de bijeenkomsten zouden voorbereid worden door de landelijke werkgroepen Universiteitsgeschiedenis.

In oktober 1987 werd aldus het eerste colloquium te Gent georganiseerd door de Belgische NFWO Contactgroep Universiteitsgeschiedenis. Als thema voor deze studiedagen werd *Academic Relations between the Low Countries and the British Isles, 1450-1700* gekozen. De lezingen werden gebundeld en zijn in 1989 verschenen onder dezelfde titel (eds H. de Ridder-Symoens en J. Fletcher, Gent 1989, *Studia Historica Gandensia* 273).

De tweede bijeenkomst had plaats te Oxford in september 1989 onder de titel *Lines of Contact*. Daarin werd gekeken langs welke kanalen de contacten tussen academici aan weerszijden van het kanaal verliepen. De acten van dit colloquium zullen in het voorjaar van 1992 verschijnen.

Het in september 1991 gehouden colloquium werd georganiseerd door de Nederlandse Werkgroep Universiteitsgeschiedenis in samenwerking met het Instituut voor de Geschiedenis van de Europese Expansie (IGEER) van de Rijksuniversiteit Leiden en had als thema *The Universities in the Age of Western Expansion: The Colonial Factor in Research and Higher Education*.

Verschillende themata kwamen aan bod: De lezing van Mgr L. Gillon over 'Leuven University and the Congo: the founding of Lovanium' sloot nauw aan bij die van M. de Paepe, 'Missionary work as a sociopedagogic offensive in Belgian Congo 1909-1960' en van Zana Aziza Etambala, 'Congolese Students Abroad 1885-1960'. Aldus werd een goed inzicht geboden in de rol van de kerk in de uitbouw van het onderwijs in de

voormalige Belgische kolonie en in de resultaten van haar alfabetiseringsactie. Mgr. Gillon leverde een mooi staaltje van mondelinge geschiedenis; hij was de eerste rector en de eigenlijke stichter van de universiteit Lovanium in Leopoldstad, thans Université de Kinshasa. Een aspect van universitaire betrokkenheid bij de missies was te horen in de lezing van O. Walsch, 'The Dublin University Missionary Society, 1890-1915'. Het thema dat echter het meest aan bod kwam was dat van de opleiding van ambtenaren en technici voor de kolonies: C. Fasseur sprak over 'The Training College of East Indian Civil Servants at Delft', S. R. Rafan over 'British Empire Forestry and the Oxford Forestry School 1906-1961', J. A. de Moor over 'The Royal Military Academy and Dutch Overseas Expansion'; aan de medische opleiding werd aandacht besteed door H. Beukers, 'Where to train tropical doctors for the Dutch Indies?', B. P. Lenman, 'The Scottish Medical Schools of the Early Enlightenment and the New World of the American South' en M. Harrison, 'Medical Education and the Imperial Idea: The Indian Medical Services 1763-1914'. Tot slot wees mevrouw M. A. W. Algera-van der Schaaf in haar lezing over 'Quinine-cultivation in the Dutch East Indies' op de rol die de wetenschappelijke instituten gespeeld hebben in het zoeken naar methodes om quininebomen te kweken.

De lezingen hadden weliswaar betrekking op "nationale" of lokale situaties maar tijdens de lange, geanimeerde discussies werd telkens gewezen op overeenkomsten en verschillen met de andere landen. In die zin werd zeker de doelstelling van deze *Biennial Conferences* waar gemaakt. De opzet van de colloquia (relatief weinig lezingen per dag en veel discussietijd) en de ongedwongen en kameraadschappelijke sfeer die deze - qua aantal - bescheiden bijeenkomsten kenmerkt, stimuleren de gedachtenwisseling en zorgen voor blijvende internationale contacten. Ook deze voordrachten zullen gebundeld en uitgegeven worden.

Voor nadere inlichtingen wende men zich tot Prof. dr. Harm Beukers, Afd. Geschiedenis der Geneeskunde, Postbus 9603, 2300 RC Leiden.

NIEUW TIJDSCHRIFT

In 1990 verscheen het eerste nummer van een nieuw tijdschrift *Rivista Internazionale di Diritto Comune* (Roma/Erice; Ettore Majorana Centre for Scientific Culture). D. Maffei is de voorzitter van het wetenschappelijk comité. Voor de Lage Landen zetelen in dit comité: R. Feenstra (Leiden), G. Fransen (Louvain-la-Neuve) en L. Waelkens (Antwerpen). F. Soetermeer (Amsterdam) is lid van de redactieraad. Elk deel bevat een *Orientamenti bibliografici*, met ondermeer een rubriek "Università, scuole, giuristi".

Voor verdere inlichtingen: Il Cigno Galileo Galilei, Palazzo Ricci, Piazza de' Ricci 129, I-00186 Roma.

CIVICIMA

Het *Comité international du vocabulaire des institutions et de la communication intellectuelles au moyen âge* (CIVICIMA) stelt zich ten doel om het onderzoek op het gebied van de terminologie van het intellectuele leven in de Middeleeuwen te stimuleren. In de eerste jaren (1985-1990) bleef het lidmaatschap van het Comité beperkt tot de nationale vertegenwoordigers (België, Canada, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Nederland, Polen, Portugal, Scandinavië, Spanje en USA) onder voorzitterschap van prof. dr. L. M. de Rijk.

Het uitvoerend secretariaat kwam te berusten bij mw. dr. Olga Weijers, directeur van het Ducange Instituut te Den Haag. Na een statutenwijziging in 1990 kreeg CIVICIMA een opener structuur zodat serieuze geïnteresseerden zich ook als lid-contribuant konden aanmelden.

Immiddels genieten de colloquia die CIVICIMA om de twee jaar organiseert in wetenschappelijke kring grote vermaardheid. In 1985 kwam het Comité voor het eerst bijeen in Leiden en Den Haag. Onder de naam van 'workshop' werd toen gesproken over de *Terminologie de la vie intellectuelle au moyen âge*. Twee jaar later vond op het Institut de Recherche et d'Histoire des Textes te Parijs een bijeenkomst plaats die volledig gewijd was aan het in deze omgeving zeer toepasselijke onderwerp *Vocabulaire du livre et de l'écriture au moyen âge*. De traditie werd in 1989 voortgezet in Rome waar onder auspiciën van de Ecole Française de Rome en het Istituto di Filosofia dell'Università di Roma I-La Sapienza een colloquium werd gehouden over het *Vocabulaire des écoles et des méthodes d'enseignement au moyen âge*.

Thans wordt in de tweede nieuwsbrief van CIVICIMA (september 1991) het vierde colloquium aangekondigd. Van 7 tot 11 april 1992 zal het Comité op uitnodiging van ons lid prof. dr. J. Roegiers in het Leuvense Van Dalecollege samenkomen om zich te verdiepen in het onderwerp *Vocabulaire des collèges universitaires* (XIIIe-XVIe s.).

VOORLOPIG PROGRAMMA

donderdag 9 april 1992

14.00-15.00 Opening door prof. dr. L. M. de Rijk en algemene inleiding.

15.00-18.00 Lezingen van Olga Weijers, Marie-Henriette Jullien de Pommerol, John Fletcher en Christopher Upton.

vrijdag 10 april 1992

9.30-12.00 Lezingen van Jan Roegiers, Gotz-Rüdiger Tewes, Peter Denley en Anna Esposito.

14.00-17.30 Lezingen van Ana Maria Carabias Torres, Isafas da Rosa Pereira, Aleksander Gieysztor en Frantisek Smahel.

17.30 Vergadering van CIVICIMA

zaterdag 11 april 1992

9.00-12.00 Lezingen van Luce Giard, Giulia Barone, Georges Makdisi en Jacques Verger.

14.30 Wandeling door universitair Leuven.

De *Acta* van dit colloquium zullen te zijner tijd als deel VII gepubliceerd worden in de serie *Etudes sur le vocabulaire intellectuel du moyen âge*, Turnhout 1988→.

Voor inlichtingen over de colloquia en publicaties van CIVICIMA wende men zich tot het secretariaat:

Mw. dr. O. Weijers

afd. Mediaevistiek van het Constantijn Huygens Instituut

Postbus 90753

2509 LT Den Haag